

CANDEA
COLLEGE

BIJLAGE 1 A: DOORLOPENDE LEERLIJN NEDERLANDS (M)HV

Januari 2025

Bijlage 1a Beschrijving doorlopende leerlijnen basisvaardigheden Nederlands, reguliere curriculum

De lessen Nederlands zijn erop gericht dat leerlingen zich goed schriftelijk en mondeling kunnen uitdrukken, plezier hebben in lezen, teksten kunnen begrijpen en zich zodoende goed kunnen redden in de maatschappij. De door de overheid in 2010 ingevoerde referentieniveaus (3F voor havo en 4F voor vwo) zijn hierbij leidend. Het **taalbeleid** zoals de vakgroep dat voor ogen heeft, is driedelig. Het dient (1) het leesplezier te bevorderen (in de les, maar ook daarbuiten, door zichtbaar op school aan boekpromotie te doen); (2) het tekstbegrip te vergroten (door in de vaklessen taalsteun aan te bieden op het niveau van teksten, afbeeldingen en vraagstelling); en (3) de vaardigheid in het spellen plus de (verbale en schriftelijke) formuleervaardigheid van alle leerlingen te verbeteren. Deze talige doelstellingen zijn vakoverstijgend.

De kerndoelen voor Nederlands worden in <https://www.slo.nl/thema/meer/tule/nederlands/> geformuleerd.

In onderstaand schema van de doorlopende leerlijn wordt voor de afzonderlijk leerjaren een overzicht gegeven van de verschillende leerdoelen, waarbij per leerdoel een koppeling plaatsvindt met de daarbij horende kerndoelen. De leerdoelen corresponderen met de vereiste niveaus

Vak: Nederlands

Onderwerpen	Leerjaar	Leerdoelen (kennis en/of vaardigheden)	Activiteiten & Leermiddelen	Beoordeling
Tekstbegrip	1 mavo/havo/vwo	Een (zakelijke) tekst kunnen begrijpen en interpreteren. [Kerndoelen 4,6 en 7]	Oriënterend lezen (bekijken van de tekst en voorkennis activeren); onderwerp en hoofdgedachte van teksten benoemen; hoofd- van bijzaken kunnen onderscheiden; kernzinnen van alinea's bepalen; tekstdoelen en tekstsoorten kunnen onderscheiden; gerichte informatie zoeken in de tekst; onderscheid maken tussen feiten en meningen; de betekenis van woorden en tekstgedeelten kunnen achterhalen door in de tekst te zoeken naar synoniemen, omschrijvingen, definities, tegenstellingen,	Meerdere deeltolsten tekstbegrip met een zware weging.

	2 havo/vwo	Gelijk aan leerjaar 1, aangevuld met: een tekst kunnen evalueren en (schematisch) kunnen samenvatten. [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10,11 en 12]	voorbeelden en door het herkennen van woorddelen. Gelijk aan leerjaar 1, aangevuld met: Het kunnen herkennen en bepalen van inleiding, middenstuk en slot van een tekst; bepalen van deelonderwerpen van alinea's; tekstverbanden (chronologisch, opsommend, tegenstellend, vergelijkend, concluderend, voorwaardelijk, oorzakelijk, redengevend) met bijbehorende signaalwoorden kunnen herkennen en benoemen; verschillende informerende teksten kunnen onderscheiden. De teksten in leerjaar 2 zijn langer en abstracter dan in leerjaar 1.	Gelijk aan leerjaar 1.
	3 t/m 5 havo	-Een (zakelijke) tekst kunnen begrijpen, interpreteren, evalueren en samenvatten. -Informatie kunnen opzoeken in (digitale) naslagwerken. [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	-hoofdgedachte van tekstsoorten benoemen; kernzinnen bepalen, verbanden en functies herkennen; standpunten met hun argumenten kunnen verwoorden; beeldspraak en stijlfiguren (zoals ironie) kunnen herkennen; het interpreteren van cartoons en tabellen. Naast eigen materiaal werken de leerlingen in 5 havo met een examenbundel.	-Per leerjaar 1 à 2 toetsen tekstbegrip met zware weging. Leerlingen kunnen in 3/4 havo vrijstelling verdienen voor de toetsen tekstbegrip en argumenteren.

	3 vwo	Gelijk aan leerjaar 2 vwo, aangevuld met: het kritisch lezen van een tekst. [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	Gelijk aan leerjaar 2 vwo, aangevuld met: het bepalen en benoemen van functies van alinea's, tekstgedeelten en zinnen; herkennen van vaste tekststructuren; de door de schrijver gebruikte argumentatie kunnen herkennen en (schematisch) kunnen weergeven; een tekst en auteur kunnen beoordelen op betrouwbaarheid, deskundigheid en objectiviteit. De teksten in leerjaar 3 zijn langer en moeilijker dan in leerjaar 2 vwo.	Gelijk aan leerjaar 2 vwo.
	4 t/m 6 vwo	Voorbereiden op het eindexamen [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	- Langere teksten - Moeilijkere teksten - Mengvormen van teksten - Oefenen met vraagstelling CE - Een examentoets in V6	Per leerjaar twee of drie toetsen tekstbegrip met zware weging

Samenvatten	1 mavo/havo/vwo	Kunnen benoemen van de kernzin van een alinea. [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	Ter voorbereiding op het samenvatten leren de leerlingen de hoofdzaken van bijzaken te onderscheiden en kernzinnen aan te wijzen.	
	2 havo/vwo	(Schematisch) samenvatten van een tekst(gedeelte). [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	Informatie uit de tekst in een schema kunnen zetten. Kernzinnen kunnen benoemen. Kunnen beoordelen welke kernzinnen wel en niet in een samenvatting van een tekst thuishoren.	
	3 t/m 5 havo	Voorbereiding op het eindexamen [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	-Bij het oefenen met de samenvatting wordt in 4 en 5 havo gebruikgemaakt van zelfgemaakt materiaal; 3 en 4 havo oefenen met het samenvatten van tekstgedeeltes uit de methode Expeditie Nederlands. Daarbij is het actief lezen in 3 en 4 havo een belangrijk speerpunt. In 5 havo is een module eindexamentraining ontwikkeld die oefent met tekstbegrip en de samenvatting. Daarnaast werken de leerlingen in 5 havo met een examenbundel.	In 3 havo vatten leerlingen tekstgedeeltes samen; in 4 en 5 havo krijgen leerlingen toetsen waarbij ze samenvattingen moeten schrijven of beoordelen, conform de eisen van het CE.

	3 vwo	Schematisch samenvatten van een tekst(gedeelte). [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	De door de auteur gebruikte argumenten bij het standpunt kunnen weergeven in een argumentatieschema.	Het invullen van een argumentatie-schema komt enkele keren voor in de leestoetsen in leerjaar 3 vwo.
	4 t/m 6 vwo	Vorbereiding op het eindexamen [Kerndoelen 4,6 en 7] [Kerndoelen 10, 11 en 12]	In leerjaar 4: samenvatten gericht op het vinden van de hoofdzaken aan de hand van de methode. In leerjaar 5: samenvatten volgens methode CE aan de hand van de methode In leerjaar 6: oefenen met oude examens en met een zelf samengestelde reader Eindexamentraining.	Toetsen in v4 en samenvattings-vragen in de toets in v5, vergelijkbaar met CE.
Schrijven	1 mavo/havo/vwo	De leerling kan korte teksten schrijven. [Kerndoelen 5,8 en 9] [Kerndoelen 10,11 en 12]	Leerlingen leggen een schrijfdossier aan met korte en langere schrijfofdrachten.	Elke schrijfofdracht wordt beoordeeld aan de hand van een rubric, zowel door de docent als door de leerlingen zelf. Bij de beoordeling wordt gelet op de mate waarin de leerling zich heeft gehouden aan de

				conventies die gelden voor een bepaald schrijfproduct, naar de opbouw van de tekst in alinea's, formulering, spelling, inhoud.
	2 havo/vwo	De leerling kan korte teksten schrijven (langer dan in 1 havo). [Kerndoelen 5,8 en 9] [Kerndoelen 10,11 en 12]	Leerlingen leggen een schrijfdossier aan met kortere en langere schrijfoopdrachten.	Gelijk aan leerjaar 1 havo.
	3 t/m 5 havo	Vanaf 3 havo leert de leerling artikelen en gedocumenteerde teksten te schrijven. Ook wordt aandacht besteed aan het maken van aantekeningen tijdens de les aan de hand van zogenoemde begintaken. Voor het leesdossier lezen de leerlingen verhalen uit een verhalenbundel, verwerken ze de literaire begrippen in een mindmap (3 havo), bespreken ze de verhalen	Bij het gedocumenteerd schrijven van zakelijke teksten wordt de nadruk gelegd op het beoordelen van elkaars product, zowel inhoudelijk als qua taalverzorging. Daarbij wordt gebruikgemaakt van beoordelingsformulieren en invulschema's. Het coöperatief schrijven staat centraal. In 5 havo maken we daarbij gebruik van een checklist met veel voorkomende taalfouten. Bij het schrijven van een uiteenzetting, beschouwing of betoog wordt vertrokken vanuit een contextrijke situatie (informatieve	Bij de beoordeling van het gedocumenteerd schrijven wordt gekeken naar de mate waarin de leerlingen zich hebben gehouden aan de conventies die gelden voor een bepaald schrijfproduct, naar de formulering, de spelling, de inhoud en de samenwerking. Ook

	3 vwo	en de romans in een literaire talkshow en krijgen ze een toets over het klassikale boek en de verhalenbundel (4 havo) en schrijven ze verslagen over de gelezen werken (5 havo) Fictie wordt dus zowel schriftelijk als mondeling getoetst in 3 en 4 havo en in 5 havo werken we onder andere met verwerkingsopdrachten. (zie ook onder: spreken) [Kerndoelen 1 tot en met 12] De leerling is in staat om verschillende goed gestructureerde zakelijke teksten te schrijven over sociale media (een uiteenzetting, een ingezonden brief, een column, een interview en een recensie), uitmondend in een muurkrant, weblog of tijdschrift. [Kerndoelen 4 tot en met 9] [Kerndoelen 10, 11 en	artikelen over mediawijsheid in 3 havo, speeches voor een politieke partij in 4 havo en een beschouwing in 5 havo over een taalkundig onderwerp). Voor de (voor)examenklassen van havo proberen we schrijfopdrachten in dienst te stellen van tekstbegrip. Het zelf kunnen formuleren van standpunten en argumenten vergemakkelijkt het herkennen ervan in zakelijke teksten die door een ander zijn geschreven. Bij het leesdossier wordt gewerkt met creatieve opdrachten. De leerling schrijft aan de hand van een zelfgemaakt bouwplan meerdere teksten, waarvoor hij zich heeft gedocumenteerd. Het bouwplan moet eerst door de docent goedgekeurd zijn, alvorens de leerling aan het schrijven van de tekst mag starten. Het schrijven gaat aan de hand van een stappenplan. De eerste versie van de tekst wordt met behulp van een commentaarformulier beoordeeld (inhoudelijk en spelling/formulering) door een klasgenoot. Vervolgens schrijft de leerling een tweede versie	werken we deels met vinkopdrachten: een leesdossier-opdracht telt in 5 havo mee als onderdeel van het literatuurtentamen. Deze schrijfopdracht heeft een zwaardere weging dan de schrijfopdrachten uit leerjaar 1 en 2. Bij de beoordeling wordt gelet op de mate waarin de leerling zich heeft gehouden aan de conventies die gelden voor het schrijven van de

	4 t/m 6 vwo	12] Leerling is in staat om (op basis van documentatie) een goed gestructureerde tekst te schrijven met inhoudelijk voldoende niveau. De leerling beheerst verschillende tekstsoorten. [Kerndoelen 4 tot en met 9] [Kerndoelen 10,11 en 12]	van de tekst. In leerjaar 4: verschillende schrijfp opdrachten in relatief speels karakter In leerjaar 5 en 6: serieuzere schrijfp opdrachten op basis van documentatiemateriaal, deels gekoppeld aan literatuur.	verschillende tekstsoorten, naar de opbouw van de tekst in alinea's, formulering, spelling en inhoud. Eén of meerdere schrijfp opdrachten voor cijfer per leerjaar. In v6 afsluitende opdracht gedocumenteerd schrijven.
Spreeken	1 mavo/havo/vwo	Leerling is in staat zich mondeling uit te drukken, kan luisteren naar en reageren op wat een ander gezegd heeft. [Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12]	Een presentatie van een project, waarin een gelezen boek gedurende een half uur op een creatieve manier wordt gepresenteerd. Hierbij gebruikt de groep de theorie uit de methode. Het publiek kan na de presentatie tips en tops benoemen.	De presentatie wordt beoordeeld als een overhoring (groeps cijfer).

	2 h/v	Gelijk aan leerjaar 1 havo. [Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12]	Een individuele (betogende) spreekbeurt bij een gelezen boek. De leerling kan op een enthousiaste manier een boek aanprijzen of afraden en zijn mening onderbouwen met argumenten en de theorie uit de methode. Het publiek kan na afloop tips en tops benoemen.	De presentatie wordt beoordeeld als een overhoring.
	3 t/m 5 havo	De leerling is in staat zich mondeling uit te drukken, kan luisteren naar en reageren op wat een ander gezegd heeft. [Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12]	Lagerhuisdebat (3 havo), het project politiek (4 havo), de literaire talkshow (4 havo) het parlementair debat en het mondeling tentamen literatuur (5 havo). Bij het literatuurtentamen (5 havo) ligt de nadruk op kennis van de literatuur en op het kunnen leggen van dwarsverbanden tussen de gelezen werken, niet op de spreekvaardigheid. Het betreft een groepsmondeling, waarbij de leerlingen op een visueel aantrekkelijke manier (met behulp van een venndiagram, een collage, reuzenboekendoos, een poster of een zelfgemaakt spel) discussiëren over de gelezen literaire werken, waarbij de werken worden beschreven, geanalyseerd, geïnterpreteerd en geëvalueerd en een link wordt gelegd met de actualiteit en de werkelijkheid.	Plusjes of 'O/V/G' voor presentaties, talkshows en partijcampagne (3 en 4 havo) als onderdeel van Expeditie Nederlands; cijfers voor mondeling literatuur en debat (5 havo). Mondelinge toetsen zijn niet herkansbaar.

	3 vwo 4 t/m 6 vwo	Gelijk aan leerjaar 2. [Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12] Leerling is in staat zich mondeling uit te drukken, kan luisteren naar en reageren op wat een ander gezegd heeft. [Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12]	Lagerhuisdebat (3 vwo) Minimaal 1 presentatie per leerjaar, deels gekoppeld aan literatuur. In v5: mondeling betoog met korte aanval en verweerbeurt. In v6: parlementair debat Daarnaast mondeling tentamen over de leeslijst. Hierbij ligt de nadruk op de kennis van de literatuur, niet op de spreekvaardigheid.	Onderdeel Expeditiecijfer Cijfers voor presentaties, deelcijfers voor literatuur, Cijfers voor voordracht en debat. Mondelinge toetsen zijn niet herkansbaar.
Literatuur	1 mavo/havo/vwo	De leerling maakt kennis met (Nederlandse) jeugdliteratuur. Aandacht voor: - Beleving en reactie - Literaire begrippen - (Creatieve) verwerking	De leerling leest verscheidende boekfragmenten en maakt hier creatieve verwerkingsopdrachten bij. Hij leest één individueel boek. Over het individueel gelezen boeken maakt de leerling een overhoring. In alle gevallen maakt de leerling gebruik van de theorie over: fictie en non-fictie; het beoordelen van fictie; genres; spanning; personages. Daarnaast maakt de leerling aan de hand van een kort verhaal een literaire begrippentoets.	De boektoets en de literaire begrippentoets worden becijferd.

	2 havo/vwo	De leerling maakt kennis met (Nederlandse) jeugdliteratuur. Aandacht voor: - Beleving en reactie - Literaire begrippen - (Creatieve) verwerking [Kerndoel 9]	De leerling leest verscheidende boekfragmenten en maakt hier creatieve verwerkingsopdrachten bij. De leerling leest individueel/in tweetallen een boek waarbij een recensie geschreven wordt. In alle gevallen maakt de leerling gebruik van de theorie van leerjaar 1, aangevuld met: hoofdpersonen; beoordelen met verschillende soorten argumenten; sfeer; tijd; verteller. Daarnaast maakt de leerling een literaire begrippentoets a.d.h.v. een kort verhaal.	Gelijk aan leerjaar 1.
	3 t/m 5 havo	Leerling maakt kennis met de Nederlandse literatuur. Aandacht voor: - Beleving en reactie - Structuuranalyse - Receptie - (Creatieve) verwerking In 5 havo ligt het accent op de middeleeuwen, de	Opdrachten vinden deels individueel, deels in groepsverband plaats. Hieraan zijn verwerkingsopdrachten gekoppeld (schriftelijk en mondeling). In 3 havo oefenen de leerlingen met een literaire mindmap die ook als toetsvorm wordt ingezet. Voor alle leerjaren geldt dat aan mediatheekbezoek wordt gedaan.	In havo 3 wordt aan boekpromotie gedaan via Project Uitgeverij (o.a. het maken van een folder of brochure over gelezen werken en het zichzelf presenteren) en krijgen de leerlingen een literaire begrippentoets. In 4 havo worden

		moderne literatuur en op het beoordelen en analyseren van poëzie. In 4 havo wordt gewerkt met een door de vakgroep samengesteld leesboek met literaire verhalen en fragmenten. In 3 havo wordt de overgang gemaakt van jeugdliteratuur naar volwassenenliteratuur. [Kerndoel 9] Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12]		literaire talkshows gehouden over de verhalenbundel, het groepsboek en het individuele boek. Ook krijgen de leerlingen schriftelijke literaire begrippentoetsen. In 5 havo maken de leerlingen verwerkings-opdrachten en wordt een groepspresentatie gegeven over de gelezen werken. Bij havo 3 en 4 wordt, tijdens de voorbereiding, ingezoomd op het zelf bedenken van vragen die tijdens het groepsmondeling kunnen worden gesteld.

	3 vwo	Leerling maakt kennis met de Nederlandse literatuur. Aandacht voor: - Beleving en reactie - Structuuranalyse - Receptie - (Creatieve) verwerking In leerjaar 3 vwo maakt de leerling de overgang van jeugdliteratuur naar Nederlandse literatuur voor volwassenen. [Kerndoel 9]	De leerling kan een literaire mindmap bij een boek/kort verhaal maken, waarin gebruik gemaakt wordt van allerlei literaire begrippen.	Beoordeling?
	4 t/m 6 vwo	Leerling maakt kennis met de Nederlandse literatuur. Aandacht voor: - Beleving en reactie - Structuuranalyse - Literatuurgeschiedenis - Receptie - (Creatieve) verwerking	Aan de hand van zelf samengesteld materiaal worden verschillende onderwerpen en periodes behandeld. Daarnaast leest de leerling deels individueel, deels in groepsverband een aantal literaire werken. Hieraan zijn verwerkingsopdrachten gekoppeld (schriftelijk en mondeling). Waar mogelijk zijn deze opdrachten domeinoverstijgend (gekoppeld aan schrijven, presenteren etc.)	Ieder jaar opdrachten en schriftelijke toetsen literatuur en literatuurgeschiedenis. In v6 groepsmondeling over de literatuurlijst. De verwerkingsopdrachten zijn vink of deeltijfer.

		De leerling maakt kennis met literatuur uit andere taalgebieden. Hiervoor wordt samengewerkt met de moderne vreemde talen en geschiedenis. Geldt deze samenwerking nog steeds? [Kerndoel 9] Kerndoelen 1,2 en 3] [Kerndoelen 10 en 12]		
Spelling	1 mavo/havo/vwo	De leerling kan werkwoorden en niet-werkwoorden grotendeels foutloos spellen. [Kerndoel 11]	Bij de werkwoordspelling is er aandacht voor de schrijfwijze van de persoonsvorm tegenwoordige tijd, persoonsvorm verleden tijd, gebiedende wijs, voltooid deelwoord, onvoltooid deelwoord, bijvoeglijk gebruikt werkwoord. Bij de niet-werkwoordspelling is er aandacht voor het gebruik van hoofdletters en leestekens; de schrijfwijze van verkleinwoorden en (lastige) meervouden; een –d of –t aan het einde van een woord.	Werkwoordspelling wordt elke periode getoetst als een overhoring of een proefwerk. Daarnaast wordt het meegenomen in de beoordeling van schrijfopdrachten. Daarnaast komt de werkwoord- en de niet-werkwoordspelling terug in twee overhoringen gecombineerd met het onderdeel formuleren.

	2 havo/vwo	Gelijk aan leerjaar 1. [Kerndoel 11]	Gelijk aan leerjaar 1 havo, aangevuld met: de schrijfwijze van aan het Engels ontleende werkwoorden; de schrijfwijze van leenwoorden; het aan elkaar of los schrijven van woorden; gebruik koppelteken; gebruik weglatingsteken; tussenletters in samenstellingen; trema en apostrof in woorden.	Gelijk aan leerjaar 1.
	3 vwo	De leerlingen kunnen werkwoorden en niet-werkwoorden foutloos spellen. [Kerndoel 11]	Gelijk aan leerjaar 2 vwo, met de nadruk op de werkwoordspelling (zie beschrijving leerjaar 1); wel of geen – n bij zelfstandig gebruikte telwoorden en bijvoeglijke naamwoorden; hoofdletters en leestekens.	Spelling komt terug als onderdeel van enkele toetsen. Daarnaast telt het mee in de beoordeling van de schrijfopdrachten.

Grammatica	1 h/v	De leerling kan grammaticale begrippen toepassen op zinnen en woorden. [Kerndoel 11]	De leerling kan een enkelvoudige zin verdelen in zinsdelen en daarbij de volgende zinsdelen benoemen: persoonsvorm, onderwerp, werkwoordelijk of naamwoordelijk gezegde, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, bijwoordelijke bepaling. De leerling kan de volgende woordsoorten benoemen: zelfstandig naamwoord, bepaald en onbepaald lidwoord, zelfstandig werkwoord, hulpwerkwoord, koppelwerkwoord, bijvoeglijk naamwoord, persoonlijk voornaamwoord, bezittelijk voornaamwoord, wederkerend en wederkerig voornaamwoord, aanwijzend voornaamwoord, onbepaald voornaamwoord, vragend voornaamwoord, voorzetsel, bepaald en onbepaald hoofdtelwoord, bepaald en onbepaald rangtelwoord, bijwoord.	
	2 h/v	Gelijk aan leerjaar 1. [Kerndoel 11]	Gelijk aan leerjaar 1, aangevuld met de woordsoorten: nevenschikkend en onderschikkend voegwoord en telwoord. Daarnaast kan de leerling enkelvoudige en samengestelde zinnen van elkaar onderscheiden. Ook kan de leerling de structuur van	Gelijk aan leerjaar 1.

	3 vwo	Gelijk aan leerjaar 2 vwo. [Kerndoel 11]	een samengestelde zin bepalen (hoofdzin(nen) en bijzin(nen)) en de samengestelde zin ontleden. werkwoordspelling, hoofdletters en interpunctie, sommige(n)	Starttoets, d-toets, eindtoets
Formuleren (taal, taalgebruik)	1 mavo/havo/vwo	De leerling kan kennis over de Nederlandse taal gebruiken in toepassingsgerichte opdrachten en bij het juist formuleren van zinnen. [Kerndoelen 10,11 en 12] [Kerndoelen 8 en 5]	In leerjaar 1 is er aandacht voor: synoniemen, homoniemen, tegenstellingen, trappen van vergelijking, gebruik als/dan, vaste voorzetsels, verwijswwoorden, samenstellingen, letterlijk en figuurlijk taalgebruik en lijdende en bedrijvende vorm;	Dit onderdeel komt terug in hoofdstuktoetsen, enkele deoltoetsen en telt mee bij de beoordeling van de schrijfopdrachten.
	2 havo/vwo	Gelijk aan leerjaar 1 havo. [Kerndoelen 10,11 en 12] [Kerndoelen 8 en 5]	In leerjaar 2 is er aandacht voor: spreekwoorden en uitdrukkingen; verschillende vormen van beeldspraak (vergelijking, metafoor, personificatie, metonymie); vaste voorzetsels; werkwoordelijke uitdrukkingen met een vast voorzetsel; voorzetseluitdrukkingen; (verkeerd gebruik van) verwijswwoorden; samenstellingen en afleidingen; voor- en achtervoegsels.	Gelijk aan leerjaar 1.

	3 vwo	Gelijk aan leerjaar 2 vwo. [Kerndoelen 10,11 en 12] [Kerndoelen 8 en 5]	In leerjaar 3 vwo is aandacht voor: verwijswoorden en incongruentie.	Dit onderdeel komt terug in enkele (deel)toetsen.
Taalverzorging -spellen -formuleren -interpunctie -woordenschat -grammatica (zinsontleding, woordbenoeming, verwijswoorden en incongruentie) -woordenschat	3 t/m 5 havo	De leerling ontwikkelt een taalgeweten en een taalbewustzijn, dat wil zeggen, hij vindt het erg om taalfouten te maken en hij is zich ervan bewust dat hij bepaalde taalfouten maakt. De leerling kent de spelling-, formulerings- en interpunctieregels en kan deze toepassen in (taal- en tekstbegrip) toetsen en in eigen geschreven werk. De leerling is aan het eind van 3 havo in staat de spelling van zijn tekst in stappen te controleren. Staan alle hoofdletters, leestekens, komma's en punten op de juiste plaats en zijn de persoonsvormen, de werkwoorden en de moeilijke woorden goed geschreven? De leerling kan aan het eind van 3 havo correcte	Grammatica wordt in 3 havo vanaf 2011-2012 aangeboden in combinatie met formuleringskwesties. In het kader van de doorlopende leerlijn wordt bij het aanbieden van grammatica vooral gekeken naar een goede aansluiting met de bovenbouw. De onderdelen Formuleren en Spellen worden in 4 havo getoetst en komen terug als onderdeel bij de gedocumenteerde uiteenzetting en bij het betoog (Project Politiek). In de periode vlak voor het CE biedt Nederlands voor 5 havo een vaktraining van een dagdeel aan waarin de belangrijkste (lees- en samenvattings)vaardigheden en formuleringskwesties de revue passeren. Naast tips en trucs bevat deze training ook vooral concrete oefenteksten: examenvragen met hun aanpak, stappenplannen en een <u>checklist taalverzorging</u> . Deze checklist helpt de leerling met het verbeteren van taalfouten. (zie <u>Bijlage 1</u> voor de checklist) In 5 havo biedt het oefenmateriaal op Cambiumned de leerlingen extra	In 3 havo wordt bij het werkstuk o.a. gekeken naar taalverzorging. In het lopende jaar worden meerdere toetsen over Lezen en Spelling gegeven. In 4 en 5 havo geldt (vanaf 2021-2022) op alle toetsen een puntenaftrek bij incorrect taalgebruik (maximaal 5% puntenverlies). Ook bij schrijfproducten wordt dit principe toegepast. In 4 havo bieden we, zoals gezegd, meerdere spellingstoetsen en formuleringstoetsen aan: indien op de D-toets Taalverzorging een 6 of hoger wordt gehaald, heeft de leerling in 3 en 4 havo een vrijstelling verdiend.

		zinnen formuleren, is op de hoogte van de meest voorkomende zinsbouwfouten (zoals foute verwijswaarden en incongruentie) en is in staat deze te voorkomen en/of te herstellen bij zichzelf en anderen. In 4 en 5 havo leren leerlingen hun eigen teksten en die van hun groepsleden te reviseren en redigeren en daarbij aandacht te besteden aan spelling, interpunctie en formulering. De leerling heeft een woordenschat die past bij het havoniveau. De leerling weet dat iemand die spelfouten en formuleerfouten maakt, als schrijver niet serieus wordt genomen. [Kerndoelen 10,11 en 12] [Kerndoelen 8 en 5]	(digitale) ondersteuning. Digitale samenvattingen van alle theorie over Spellen en Formuleren vinden de leerlingen onder 'Leermiddelen' van SOMToday. Zoals reeds is opgemerkt bij het onderdeel <i>Schrijfvaardigheid</i> hanteert de vakgroep in 4 havo het principe van coöperatief schrijven: leerlingen werken met een commentaarformulier met behulp waarmee ze elkaars zakelijke teksten inhoudelijk en op taalverzorging beoordelen. Ook in 5 havo zijn leerlingen gezamenlijk verantwoordelijk voor het eindproduct (de Speciaal Schrijver). Bij het schrijven van zakelijke teksten (waarbij de leerling zelfstandig het artikel moet reviseren op spelling, formulering en interpunctie) wordt vanaf 2013-2014 in 5 havo gewerkt met een checklist taalverzorging.	In 5 havo wordt taalverzorging getoetst als onderdeel van gedocumenteerd schrijven. De maatwerklessen (lees: ondersteuning) worden onder andere ingezet voor taalverzorging. Bij 3 havo en 4 havo kunnen de leerlingen repareren door zich in te schrijven voor maatwerk (Tekstbegrip, Taalverzorging of Argumentatie). Vakdocenten en mentoren sturen leerlingen naar maatwerk indien daar behoefte aan is. Behalve leerlingen die moeite hebben met tekstbegrip komen in 5 havo ook leerlingen in aanmerking voor pluslessen die problemen hebben

				met de spelling of formulerings- kwesties.
Taalverzorging - spellen - formuleren - woordenschat - taalbeschouwing	4 t/m 6 vwo	De leerling kent de spellingsregels en kan deze toepassen. De leerling is in staat correcte zinnen te formuleren, is op de hoogte van de meest voorkomende zinsbouwfouten en is in staat deze te voorkomen en/of te herstellen. De leerling is in staat aantrekkelijk te formuleren, mede door kennis van beeldspraak en stijlfiguren. De leerling heeft een vocabulaire dat past bij het vwo-niveau. De leerling maakt kennis met het kijken naar de eigen taal. [Kerndoelen 10,11 en 12] [Kerndoelen 8 en 5]	Door het jaar heen wordt regelmatig stilgestaan in de les bij nieuwe stof en het herhalen van reeds bekende onderdelen. Daarnaast werken de leerlingen volgens een jaarplanner zelf aan de bijbehorende opdrachten. In elk leerjaar wordt in de laatste toetsweek alle stof getoetst in een grote taaltoets. Leerlingen krijgen een aantal weken voor de toetsweek de gelegenheid om voor deze toets een vrijstelling te verdienen.	Ieder jaar een schriftelijke toets (zie hiernaast). Bovendien geldt vanaf 2021-2022 op alle toetsen een taalaftrek van maximaal 5% van de te behalen score. Ook bij schrijfproducten maakt taalverzorging deel uit van de beoordeling.